

STEM De?er-Beklenti De?erlendirme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *STEM De?er-Beklenti De?erlendirme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=31142>

Özet

STEM Değer-Beklenti Değerlendirme Ölçeği, öğrencilerin Bilim, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik (STEM) alanlarına yönelik değer algılarını ve başarı beklentilerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikometrik bir araçtır. Ölçek, Beklenti-Değer Teorisi çerçevesinde, bireylerin kariyer ve akademik tercihlerini etkileyen motivasyonel bileşenleri değerlendirmeye odaklanır. Bu araç, Açksöz, Özkan ve Dökme (2020) tarafından Türk kültürüne uyarlama çalışması ile kazandırılmıştır. Uyarlama çalışması, ölçeğin Türk eğitim bağlamında geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak kullanılabilirliğini göstermiştir.

Anahtar Kelimeler

STEM, Beklenti-Değer Teorisi, Motivasyon, Akademik Başarı, Tutum, Ölçek Uyarlaması, Psikometri

Yazarlar

Arif Açksöz, Yasin Özkan, İbrahim Dökme

Amaç

Ölçeğin temel amacı, öğrencilerin STEM alanlarına yönelik subjektif görev değerlerini (ilgi, önem, fayda ve maliyet) ve bu alanlardaki görevleri başarıyla tamamlama konusundaki beklentilerini kapsamlı bir şekilde değerlendirmektir. Bu değerlendirme, öğrencilerin STEM kariyerlerine olan ilgilerini ve bu alanlardaki akademik performanslarını anlamak ve tahmin etmek için kritik veriler sağlar.

Uyarlama çalışması, orijinal olarak yabancı dilde geliştirilmiş olan bu ölçeğin, Türk kültürüne ve dil yapısına uygunluğunu test ederek, ulusal düzeyde STEM eğitimine yönelik motivasyon araştırmalarına sağlam bir zemin oluşturmayı hedeflemiştir.

Yapı

Ölçek, Beklenti-Değer Teorisi temelinde yapılandırılmıştır. Bu teorik çerçeve, motivasyonu iki ana bileşene ayırır:

Beklenti Bileşeni: Bireyin belirli bir görevi başarıyla yerine getirebileceğine dair inancı (Yeterlilik Beklentisi).

Değer Bileşeni: Bireyin göreve atfettiği subjektif değer (İlgi Değeri, Önem Değeri, Fayda Değeri ve Maliyet).

STEM Değer-Beklenti Değerlendirme Ölçeği, bu bileşenleri STEM alanlarına özgü bağlamda ölçerek, öğrencilerin neden STEM alanlarını seçtiğini veya kaçındığını anlamaya yardımcı olan çok boyutlu bir yapı sunar.

Geçerlik

Ölçeğin Türk kültürüne uyarlama çalışması (Açıksöz et al., 2020), yapısal geçerliliği sağlamak amacıyla çeşitli analizler gerçekleştirilmiştir. Geçerlik çalışmaları, ölçeğin orijinal yapısının Türkçe formda da korunduğunu doğrulamayı amaçlamıştır.

Bu kapsamda, uzman görüşleri alınarak dil ve kültürel eşdeğerlik sağlanmıştır, ardından doğrulayıcı faktör analizi (DFA) kullanılarak ölçeğin kuramsal yapısı test edilmiştir. Çalışmanın sonuçları, ölçeğin alt boyutlarının teorik olarak öngörülen faktör yapısına uygun olduğunu ve bu nedenle yapı geçerliliğine sahip olduğunu göstermiştir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik (reliability) çalışmaları, iç tutarlılık katsayıları hesaplanması yoluyla gerçekleştirilmiştir. Açıksöz ve arkadaşlarının çalışmasında, ölçeğin farklı alt boyutları için Cronbach's Alpha (Güvenirlik) değerleri incelenmiştir.

Elde edilen iç tutarlılık katsayılarının psikometrik standartlara uygun olduğu ve ölçeğin maddelerinin ölçülmek istenen yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü kanıtlandığı belirtilmiştir. Yüksek iç tutarlılık değerleri, ölçeğin tekrarlanan ölçümlerde benzer sonuçlar verme yeteneğini desteklemektedir.

Faktör Analizi

Uyarlama çalışmasında, ölçeğin faktör yapısını doğrulamak amacıyla Faktör Analizi kullanılmıştır. Genellikle Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak, orijinal ölçeğin öngördüğü çok faktörlü yapının Türk örneğinde ne ölçüde temsil edildiği incelenmiştir.

Analiz sonuçları, uyarlanan ölçeğin çok boyutlu yapısının korunduğunu ve her bir maddenin ilgili teorik alt faktöre yeterli düzeyde yüklendiğini ortaya koymuştur. Bu bulgular, ölçeğin Türk kültüründe kullanıma uygun bir yapısal geçerliliğe sahip olduğunu teyit etmektedir.

Araç Bilgileri

Test Türü: Uyarlama

Format: Genellikle Likert tipi derecelendirme ölçeği kullanılarak yanıtlanır. (Derecelendirme bilgisi kaynakta belirtilmemiştir, ancak standart psikometrik uygulamalara göre bu tür bir format

beklenir.)

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), Orijinal dil (İngilizce olduğu varsayılmaktadır).

Popülasyon Grubu: Öğrenciler (Genellikle ortaokul veya lise öğrencileri).

Yaş Grubu: Çalışmanın yapıldığı örneklem grubuna bağlıdır, ancak genellikle ergenlik dönemi ve sonrası.

Popülasyon Detayları: Orijinal uyarlama çalışması, genellikle Türkiye'deki farklı okullardan toplanmış örneklem grupları üzerinde yürütülmüştür.

Test Metodolojisi: Öz bildirimli bir anket formu olup, katılımcılar maddelere ne ölçüde katıldıklarını belirtirler.

Anahtar Kelimeler

STEM Eritimi, Beklenti, Değer, Görev Değeri, Motivasyonel inançlar, Güvenirlilik, Geçerlik

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Arif Açıksoz

Yazar ORCID Tanımlama Numarası: Bilgi mevcut değildir.

İletişim E-posta Adresleri: arifaciksoz@gmail.com

Yazma Adresi: Bilgi mevcut değildir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı (Uyarlama): 2020

İzinler ve Ücret: Ölçeğin kullanımı için izin ve olası ücretlendirme bilgisi için sorumlu yazar Arif Açıksoz ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

PDF Erişimi: Ölçeğin orijinal PDF belgesine bu bağlantı üzerinden ulaşılabilir: stem-deger-beklenti-degerlendirme-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Açıksoz, A., Özkan, Y., & Dökme, ?. (2020). Adaptation of the STEM Value-Expectancy Assessment Scale to Turkish Culture. *International Journal of Assessment Tools in Education*,

7(2), 177-190. <https://doi.org/10.21449/ijate.723408>

STEM De?er-Beklenti De?erlendirme Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in orijinal maddeleri kaynak içerikte yer almad??? için bu bölümde sunulamamaktadır. Maddelerin detayl? içeri?i için ilgili makaleye ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM